

Educatie Digitale Overheid

basisinfrastructuur voor de digitale samenleving

Er zijn in Nederland ca. 4 miljoen volwassenen die onvoldoende digitaal vaardig zijn om goed mee te kunnen komen met de huidige digitale ontwikkelingen. Binnen deze groep dreigt door de snelle vergrijzing een steeds grotere groep senioren de zelfredzaamheid en de regie over hun eigen leven te verliezen. Ook jongeren in de leeftijd van 14-21 jaar hebben grote problemen met het regelen van hun digitale zaken. Mensen hebben daarbij in het bijzonder moeite met het gebruik van digitale overheidsdienstverlening en dit raakt aan alle levensdomeinen, zoals inkomen, zorg, werk en wonen. Zonder ondersteuning lopen mensen vast met DigiD, toeslagen, belasting en het regelen van hun zorgzaken. Met als gevolg een risico van opbouwen van schulden, kansenongelijkheid en minder vertrouwen in de overheid. De Nederlandse Digitaliseringsstrategie wil "samen versnellen". Dat lukt alleen als burgers het kunnen bijbenen en de digitale overheid ook echt kunnen gebruiken. Naast ingang en toegang tot overheidsbrede dienstverlening en de hulp daarbij, zoals in het Informatiepunt Digitale Overheid, zal er gewerkt moeten worden aan het vergroten van de digitale kennis en vaardigheden van burgers. Educatie is hiervoor het geëigende middel. Het stelt mensen in staat om, nu en later, zo goed mogelijk zelfstandig gebruik te kunnen maken van regelingen die voor hen bedoeld zijn.

Erkenning van de bestaande infrastructuur

Het belang van educatie wordt breed gezien en erkend als randvoorwaarde voor een goed functionerende digitale overheid. Ook uitvoeringsorganisaties van de overheid, zoals Logius en de Belastingdienst / Dienst Toeslagen, waarderen educatie digitale overheid en zoeken naar manieren om dit inhoudelijk en financieel te steunen. Zij vinden het echter moeilijk om het in hun beleid een plaats te geven, omdat het niet bij hun kernfuncties past of omdat ze het tot het eigenaarschap van anderen rekenen. Dit terwijl de uitvoeringsorganisaties belang hebben bij goede educatie over het gebruik van hun eigen digitale diensten aan burgers.

Er is inmiddels kwalitatief en complementair aanbod van lesprogramma's en cursussen, dat rechtstreeks of via intermediaire organisaties aangeboden wordt aan burgers. Bibliotheken, scholen, landelijke en lokale vrijwilligersnetwerken en andere maatschappelijke organisaties bieden burgers mogelijkheden om hun digitale competenties te ontwikkelen. Deze maatschappelijke organisaties worden daarin ondersteund door organisaties met veel ervaring op het gebied van digitale basisvaardigheden, die deze publieke taak in sommige gevallen al dertig jaar vervullen. Organisaties als SeniorWeb, Oefenen.nl en Stichting Digisterker bereiken met hun aanbod, én de inzet van duizenden gedreven vrijwilligers, tienduizenden mensen en leveren een bijdrage aan de landelijke publieke infrastructuur. Tegelijkertijd is de publieke financiering van deze makers van de lesprogramma's onvoldoende geborgd. Hoewel private financieringsmodellen (zoals contributies) succesvol kunnen zijn, ontbreken middelen voor brede publieke opschaling. Deze organisaties zoeken naar erkenning en financiële ondersteuning voor hun bijdrage aan publieke waarde.

Versterking van de educatie-infrastructuur

Wij pleiten voor versterking van de bestaande educatie-infrastructuur. Door succesvol aanbod vanuit de overheid financieel te ondersteunen en voor continuïteit te zorgen, kan er gewerkt worden aan opschaling van deze aanpakken en het vergroten van de impact daarvan. Bovendien ontstaat ruimte voor investering in innovaties die meegroeien met nieuwe maatschappelijke en technologische ontwikkelingen. De ontwikkelingen op bijvoorbeeld het gebied van AI en digitale criminaliteit vragen niet alleen veel van de digitale vaardigheden van burgers, maar ook van hun kennis en gedrag. Eerder genoemde organisaties als Oefenen.nl, SeniorWeb en Stichting Digisterker kunnen die ontwikkelingen ondersteunen met hun educatie-aanbod. Deze organisaties zijn de inhoudelijke motor van de educatieketen, maar zijn afhankelijk van versnipperde en incidentele subsidies, private fondsen en onzekere aanbestedingen. Het borgen van de bijdrage aan publieke waarde door deze organisaties veronderstelt duurzame financiering. Dit biedt vervolgens ruimte voor opschaling van door de jaren heen bewezen oplossingen en voor innovatie. Duurzame bekostiging draagt bij aan doelmatige inzet van overheidsmiddelen en voorkomt versnippering van aanbod door incidentele projectfinanciering. Daarom is er een andere benadering nodig, die een meer structurele bekostiging mogelijk maakt.

Convenant Educatie Digitale Overheid

Educatie Digitale Overheid is op dit moment onvoldoende verankerd in landelijk beleid en financiering. De knelpunten die het functioneren van de educatieketen belemmeren, vragen om een betere regie en samenwerking in de educatieketen. Daarvoor pleiten we voor meer betrokkenheid vanuit alle belanghebbende departementen en uitvoeringsorganisaties van de overheid. We stellen voor dat organisaties zich gezamenlijk achter gedeelde uitgangspunten, doelen en ambities kunnen scharen. Dat kan in de vorm van (1) een nader te formuleren convenant 'Educatie Digitale Overheid', (2) het organiseren van een gezamenlijk uitvoeringsprogramma en (3) het inrichten van een fonds dat financiering van de educatieketen mogelijk maakt. De Alliantie Digitaal Samenleven kan in deze aanpak een regisserende en opschalende rol vervullen, niet als eigenaar van dit initiatief, maar door partijen te verbinden, gezamenlijke opgaven te agenderen en bestaande oplossingen verder te brengen.

Onze oproep aan kabinet en Tweede Kamer

- Maak Educatie Digitale Overheid onderdeel van landelijk beleid voor digitale vaardigheden en digitale weerbaarheid. Benut en veranker de bestaande infrastructuur.
- Creëer de regie én de middelen voor samenwerking met ministeries en uitvoeringsorganisaties. Zorg voor een duidelijk aanspreekpunt voor educatiemakers en -uitvoerders in het werkveld. Het Convenant Educatie Digitale Overheid is hiervoor een startpunt.
- Borg structurele financiering voor de gehele educatieketen: makers, uitvoerders (bibliotheken, onderwijs, landelijke vrijwilligersinitiatieven) en netwerken.

Stichting Digisterker
Piet Boekhoudt, directeur-bestuurder
digisterker.nl

SeniorWeb
René Kuster, directeur-bestuurder
seniorweb.nl